

KISOKOS

Pénzügyi tervezés és takarékoság

1.) A pénzügyi terv

A pénzügyi terv a bevételek és kiadások **időben ütemezett** tervezése adott tevékenységhez **(cél eléréséhez)**.

Általában akkor készítik, amikor egyszerre **többféle célt** akarnak elérni, és **szükségek** a rendelkezésre álló **erőforrások**.

Ha valakinek több célja is van, akkor rangsorolnia kell azokat **fontosságuk** és az **elérésükhöz szükséges idő** szerint. Ennek megfelelően beszélhetünk **rövid és hosszú távú** célokról.

A megfontolt pénzügyi tervezés az alábbi feladatokból áll:

- a célok pontos meghatározása
- többféle forgatókönyv kidolgozása arra, hogy miként teljesülhetnek a célok
- mérlegelés, a legcélszerűbb terv kiválasztása
- a tervnek megfelelő cselekvés (vagyis a célok megvalósításába bele kell vágni)
- a kitűzött terv teljesülésének rendszeres ellenőrzése, elemzése, szükség esetén módosítása.

2.) A háztartások erőforrásai

A háztartások **többféle erőforrással** gazdálkodhatnak: **a családtagok munkájával, az idővel, a jövedelmekkel és a vagyonnal**. A legfontosabb a **munkavégző képesség**, amely az ember ismereteinek, gyakorlati tapasztalatainak, fizikai erejének és személyiségének együttese. Ez egyfelől biztosítja a rendszeres jövedelmet, fizetést, másfelől az otthoni munkákhoz is szükség van rá. A rendszeres jövedelem megszerzése érdekében fontos, hogy a munkavégző képességet tanulással is fejlesszük.

Az idő is fontos erőforrás. Jól kell kihasználni a **rendelkezésre álló időt rövid és hosszú távon** egyaránt. Az idő és a már említett munkavégző képesség jobb beosztásával szervezettebbé tehető az élet.

A háztartás tulajdonában lévő **felhalmozott anyagi javak és a velük kapcsolatos jogok** (például tulajdonjog, szerzői jog) összessége képezi a **háztartás vagyonát**. Ezekkel is szerezhető jövedelem, azonban Magyarországon a háztartások számára az elérhető rendszeres munkajövedelem nagysága befolyásolja leginkább a háztartás gazdálkodását.

A **jövedelem** megszerzése, illetve annak észszerű beosztása a háztartási gazdálkodás döntő erőforrása, a kiadások fedezete, a célok megvalósításának alapja.

3.) Megtakarítás:

A megtakarítás egy **adott időszakban** megtermelt **jövedelem fogyasztásra el nem költött** része.

Ha a bevételek meghaladják a kiadásokat, akkor **megtakarítás** (többség) keletkezik, ha a kiadások nagyobbak a bevételeknél, akkor **hiány** jön létre.

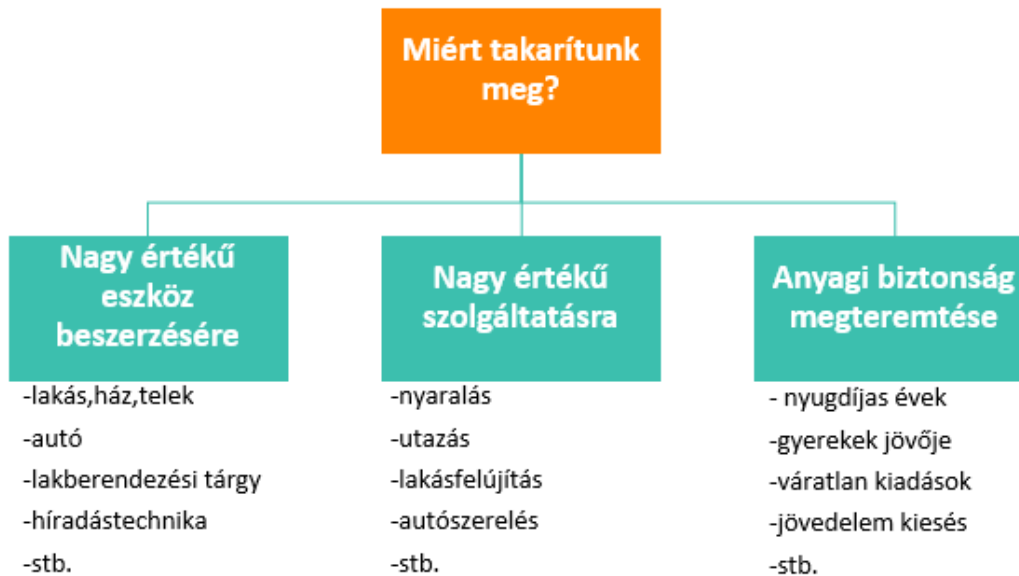
A megtakarítási célok jól tipizálhatók és az **egyes típusokhoz** megfelelő **megtakarítási termékek** is tartoznak.

Életszakaszonként eltérőek a célok, ebből következően a tipikus pénzügyi döntések, termékek is.

A **befektetéssel** a megtakarításaink „használati jogát” **hozam** reményében, **kockázatot** vállalva átengedjük valaki másnak. (A különféle befektetések közötti különbségek gyakran jelentősek is lehetnek, szélsőséges esetben pénzünket akár teljes mértékben elveszíthetjük.)

Miért takarítunk meg?

A megtakarításokra is igaz, hogy azok **motivációja** az egyes háztartások esetében igen **eltérő**.

A megtakarítások nagyon fontos mozgatórugója az is, hogy a megtakarítások **értéke** – jó esetben – **idővel növekszik**. A megtakarítások után –, ha azt nem csak egyszerűen készpénzben tartjuk magunknál – pl. **kamatot** kapunk. A lekötött betétben, értékpapírban stb. tartott megtakarításunk értéke így az idő előrehaladtával nőhet. Azzal tehát, ha nem a jelenben költjük el a pénzünket, a jövőben általában több terméket és szolgáltatást vásárolhatunk. Ez egyrészt hozzájárulhat **jólétünk növekedéséhez**, másrészt egyfajta **biztosítékot**, biztonságot is adhat arra az esetre, ha valamilyen oknál fogva csökken, vagy megszűnik a jelenlegi jövedelemforrásunk. A megtakarítás tehát az **öngondoskodás alapját képezi**.

A megtakarítás sajátos esete az úgynevezett **kényszer-megtakarítás**. Erről egyrészt akkor beszélünk, ha a pénztulajdonosok – **áruhiány** következtében – **nem tudják mire költeni** jövedelmüket. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez a jelenség nem jellemzi a fejlett gazdaságokat. Másrészt kényszer-megtakarítás az is, amikor az **állam „előírja”**, hogy mire kell költenünk jövedelmünk bizonyos részét (például a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás előírásával).

Hogyan takarítsunk meg?

A modern gazdaságokban számtalan megtakarítási lehetőség létezik, ezért komoly mérlegelést igényel a megfelelő forma kiválasztása. Fontos előtte tisztázni:

- Mekkora összeget tudunk, akarunk megtakarítani, és milyen időtartamra szól a megtakarítás?
- Ha mégis szükségünk lenne a pénzre, milyen feltételekkel tudunk hozzájutni?
- Akarunk-e, merünk-e kockáztatni, vagy inkább biztonságra törekszünk?
- Mekkora az elvárt hozam?

Megtakarítások formái:

Betéti lehetőségek (pl. megtakarítási számlák), **értékpapírok** (befektetési jegy, kincstárjegy, államkötvény, részvény, kötvény), **biztosítási társaságok** által kínált lehetőségek (akár hosszú távra is szólhat), **önkéntes nyugdíjpénztárak**, **egészségbiztosító pénztárak** (befizetett összeget a pénzpiacon fektetik be).

Bankbetét:

A hitelintézeteknél elhelyezett **pénz**, amely **után** a hitelintézetek **kamatot fizetnek**, és az ügyféllel kötött szerződésben foglaltaknak megfelelően kezelnek, illetve visszafizetnek.

A befektetés **legegyszerűbb** formája és egyben egyik **legkevésbé kockázatos** módja a pénz bankbetétben vagy más, erre szakosodott intézet betétjében történő elhelyezése. A bankbetét a takarékoskodás egyik legbiztosabb formája; ugyan **nem** kecsegtet **kiugróan magas kamattal**, de amit ígér, azt teljesíti, kockázata alacsony. A betéteket a lekötési idő, a lekötés módja és a betétek kamatozása szerint csoportosíthatjuk:

A betétek lekötési ideje	A betéti összeg lekötési módja	A betétek kamatozása
<p>Látra szóló betét:</p> <p>A pénzt bármikor be lehet tenni, és fel lehet venni, de a bank alacsony kamatot fizet rá.</p> <p>Határidős betét:</p> <p>A bank csak bizonyos lekötési idő után fizet kamatot. A kamat magasabb, de ha a befektető mégis a lejárat előtt veszi fel a pénzt, akkor kamatveszteség éri.</p>	<p>Egyszeri lekötés:</p> <p>A lekötési idő végén a befektetett összeg nem kamatozik tovább.</p> <p>Folyamatos lekötés:</p> <p>A lekötési idő végén a bank a befektetett összeget automatikusan ugyanarra az időtartamra újra leköti („rulírozó” betét).</p>	<p>Egyszerű kamatozású:</p> <p>A kamat összegét nem adják hozzá a betéhez (=nem tőkésítik).</p> <p>Kamatos kamat:</p> <p>Ismétlődő lekötésnél a kamattal növelt összeg kamatozik tovább (=a kamatot tőkésítik).</p> <p>Fix vagy változó kamat:</p> <p>A kamat mértéke a lekötés időtartama alatt fix esetén nem változik, míg változó kamatnál emelkedhet, vagy csökkenhet.</p> <p>Sávós kamatozás:</p> <p>A lekötött összegben belüli különböző sávokban különböző a kamat mértéke.</p> <p>Lépcsős kamatozás:</p> <p>A betét (lekötés) idejétől és a betét összegétől függ a kamat.</p>

Állampapír:

Az **állam által kibocsátott értékpapír**, amely az **államadósság finanszírozására** hivatott. Ide tartozik az **államkötvény, a kincstárjegy, a diszkontkincstárjegy** is.

Állampapír vásárlásával a vásárló (befektető) tulajdonképpen az **államnak ad kölcsön előre meghatározott kamatra és előre meghatározott időre**.

Az állampapírok lejáratára alapján megkülönböztetünk **kincstárjegyet** (1 éves vagy annál rövidebb lejáratú) és **államkötvényt** (1 évnél hosszabb lejáratú).

A **fejlett országok** állampapírjai lényegében **kockázatmentesek**, a szegényebb, **fejlődő országok** által kibocsátott kötvények viszont **kevésbé biztonságosak**. (Kockázatot egy esetleges államcsőd vagy más fizetéseképtelenség jelenthet, illetve ha az állampapír kibocsátása és lejáratára közötti idő alatt a piaci kamatok megváltoznak.)

Befektetési alap:

A háztartások befektetéseinek között viszonylag gyakran szerepelnek a befektetési alapok által kibocsátott befektetési jegyek. A befektetési alapok a **háztartások megtakarításainak**, illetve a **vállalatok átmenetileg nem használt pénzeszközeinek összegyűjtésére és befektetésére** szakosodott **pénzügyi közvetítők**.

Értékpapírok:

Valamilyen **vagyon** jogot megtestesítő okirat.

- **Állampapír:** az állam által kibocsátott értékpapír, amely az államadósság finanszírozására hivatott. Ide tartozik az államkötvény, a kincstárjegy, a diszkontkincstárjegy is.
- **Részvény:** tagsági jogokat megtestesítő, forgalomképes értékpapír. A vállalkozás alaptőkéjének meghatározott hányadát testesíti meg. A részvényes a vállalkozás tulajdonosa részvénye névértékének erejéig, ezért jogosult a vállalkozás nyereségének arányos részére, az osztalékra.
- **Kötvény:** névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója, azaz az adós vállalja, hogy a kötvényen feltüntetett pénzüsszeget, illetve annak kamatát az előre meghatározott módon és időben megfizeti a kötvény tulajdonosának, azaz a hitelezőnek.

Életbiztosítás:

A biztosítások egyik nagy csoportja, mely az életünkben bekövetkező eseményekre, elsősorban halálra vagy a szerződésben meghatározott más eseményre (például egy adott életkor elérése, szülés, nyugdíjazás) vonatkozik.

Lakás-takarékpénztár:

Olyan **szakosított hitelintézet**, mely kizárólagosan **lakáscélú betétek** gyűjtésével és lakáscélú **hitelek** nyújtásával foglalkozik.

Babakötvény:

A hatályos törvények értelmében a magyar állam minden gyerek után úgynevezett életkezdési támogatást fizet, amelynek induló összege a csecsemőknél 2017-ben 42 500 forint. Ezt egészíthetik ki a szülők további speciális értékpapír-vásárlással (babakötvénnyel), amelyhez úgynevezett Start számlát kell nyitni. Erre az állam évente a szülők által befizetett összeg 10%-ának, de évente legfeljebb hatezer forintnak megfelelő további támogatást fizet.

Tartós Befektetési Számla/Szerződés (TBSZ):

A tartós befektetési szerződés lényege, hogy az a természetes személy, aki ilyen számlán helyezi el megtakarításait, a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén, részben vagy egészben **mentesül a kamat- és árfolyamnyereség-adó alól**. A konstrukció célja az öngondoskodás és a hosszú távú megtakarítások ösztönzése.

Nyugdíj-előtakarékossági Számla (NYESZ):

Olyan betétszámla, mely gyakorlatilag egy **öngondoskodáson alapuló, nyugdíjcélú megtakarítási forma**. Az ide történő befizetéseket az állam adótámogatással ösztönzi.

Az anyagok forrása:

A kisokos az Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv és a POP törzsanyag felhasználásával készült. Bővebb információ:

Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv elérése:

<http://www.penziranytu.hu/iranytuapenzugyekhez/>

- 12-13. fejezet: Pénzügyi céljaink – tervezés
- 14-15. fejezet: A megtakarítástól a befektetésig
- 16-17. fejezet: Amit az értékpapír – befektetésekről tudni érdemes
- (25-26. fejezet: A biztosítások)

POP törzsanyag elérése: <http://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag>